

ПЕРФЕКЦИОНИЗЪМ, РОДИТЕЛСКИ СТИЛОВЕ И СУБЕКТИВНО БЛАГОПОЛУЧИЕ

Максимка Рашева

Институт за изследване на населението и човека – БАН

Резюме. Целта на изследването е да проучи връзката между перфекционизъм, възприети родителски стилове, депресия и удовлетвореност от живота. Резултатите разкриват, че авторитарният родителски стил е значимо положително свързан с депресия. Разрешаващият родителски стил е значимо отрицателно свързан с депресия. Авторитетният родителски стил е значимо положително свързан с удовлетвореност от живота. Дисфункционалните компоненти на перфекционизма са значимо положително свързани с депресия и отрицателно с удовлетвореност от живота. Регресионният анализ показва, че авторитарният родителски стил предсказва развитието на дисфункционалния перфекционизъм. Данните от настоящото изследване могат да са полезни при психологичното консултиране на студенти с дисфункционални перфекционистични тенденции.

Keywords: perfectionism, parental styles, depression, satisfaction of life

Перфекционизмът е личностна черта, характеризираща се с поставяне на крайно високи стандарти, съпроводени с тенденции към критично оценяване на собственото поведение (Frost et al., 1990). Тази личностна черта се проявява във всички области на живота, особено изразено на работното място, учебния процес и социалните връзки.

Ранните разработки разглеждат перфекционизма като еднодименсионален конструкт, свързан с преживяване на депресия и тревожност. По-новите изследвания подчертават мултидименсионалната му структура, като го свързват с редица адаптивни поведения. Разкриването на положителните и отрицателните характеристики на перфекционизма очертава два основни подхода в концептуализиране на структурата му: дименсионален и категориален (Broman-Fulks et al., 2008; Stoeber & Otto, 2006).

При дименсионалния подход отделните аспекти се комбинират и формират две независими дименсии: стремеж към перфектност (perfectionistic striving) и съсредоточаване върху перфектност (perfectionistic concern).

Дименсията стремеж към перфектност обхваща положителните фасети на перфекционизма. Това са подskalите лични стандарти и предпочитания към

ред и организация от въпросника на Фрост и сътр. (Frost et al., 1990). Тази дименсия се свързва с позитивни характеристики като съзнателност, адаптивни стратегии за справяне със стреса, високи равнища на субективно благополучие, високи стойности на личностен и междуличностен контрол, по-добра академична интеграция, по-високи равнища на себеосъществяване и по-висока самооценка (Rice & Dellowo, 2002; Rice & Mirzadeh, 2000; Rice et al., 2003). В противоположност дименсията съсредоточаване върху перфектност отразява отрицателните качества на перфекционизма. Към нея спадат подскалите: съсредоточаване върху грешките и съмнения в действията от въпросника на Фрост и сътр. (Frost et al., 1990). Изследванията я свързват с по-високи равнища на депресивна симптоматика и неудовлетвореност от живота (Harris et al., 2008; Flett et al., 2002; Flett et al., 2011).

При категориалния или групово ориентирания достъп двете дименсии – стремеж към перфектност и съсредоточаване върху перфектност, се комбинират и формират две групи перфекционисти: адаптивни и неадаптивни. Адаптивните перфекционисти показват високи стойности по дименсията стремеж към перфектност, но ниски стойности по дименсията съсредоточаване върху перфектност. Неадаптивните перфекционисти показват високи стойности и по двете дименсии.

Перфекционизъм и родителски стилове

През последните 20 години изследванията върху перфекционизма бележат голям напредък в разработването на методи за измерване, установяването на различните връзки и следствия от стремежа към перфектност. Остава все още неизяснен въпросът защо някои деца и подрастващи стават перфекционисти. Общоприето е допускането, че ключова роля за развитието на перфекционистични нагласи при децата играе семейството. Стоебер и Чайлдс обобщават данните от изследванията върху начините, по които родителите влияят на децата в три хипотези: а) хипотеза за влиянието на перфекционизма на родителя; б) хипотеза за влиянието на родителския натиск; в) хипотеза за влиянието на родителския стил (Stoeber & Childs, in press).

Хипотезата за влиянието на перфекционизма на родителя се основава на теорията за социалното учене. Тя предполага, че децата развиват перфекционизъм, защото те моделират поведението на родителя. Изследванията върху тази хипотеза намират значими корелационни връзки между перфекционизма на родителя и перфекционизма на детето.

Хипотезата за влиянието на родителския натиск се основава на два различни, но близки модела на социализация: социални очаквания и социални реакции. Упражненият натиск от родителя към детето да бъде перфектно представлява комбинация от родителски очаквания, че детето трябва да бъде перфектно, и родителска критичност, ако то не успее да сбъдне тези очаквания. Изследванията върху тази хипотеза установяват значими

корелационни връзки между родителските очаквания и критичност и неадаптивния перфекционизъм, характеризиращ се с недобро психологично приспособяване.

Хипотезата за влиянието на родителския стил се основава на теорията на Баумринд, според която родителските стилове включват широк набор от родителски поведения, които са постоянни при различните ситуации. Авторката определя три поведенчески дименсии: а) приемане на детето и включване в живота му до установяване на емоционална връзка; б) контролиране на детето с цел подпомагане на развитието на по-зряло поведение; в) даване на автономност на детето с цел подпомагане на развитието на доверие в себе си. Комбинирането на тези дименсии формира три отделни родителски стила: авторитарен, авторитетен и разрешаващ (Baumrind, 1971).

Авторитарният родителски стил се характеризира с висок контрол, ниско приемане и включване в живота на детето. Авторитарните родители имат високи изисквания към децата си, упражняват контрол, изисквайки подчинение, без да дават никакви обяснения. Насочват активността на децата си в желаната от тях посока, като очакват детето да приема техния свят, без да задава въпроси. Те са по-дистанцирани от децата си и по-малко топли.

Авторитетният родителски стил се характеризира с високо приемане и включване в живота на детето. Тези родители са по-умерени в изискванията си и насочването на дейността на детето, като предпочитат да дадат точни и ясни обяснения, съчетани с топлина и гъвкавост. Използват адаптивни контролиращи техники, даващи подходящи равнища на дисциплина, като оставят възможност на децата за саморегулация и независимост.

Разрешаващия родителски стил се характеризира с приемане на детето и нисък контрол. Разрешаващите родители поемат отговорност за нуждите на децата си, но им позволяват да се саморегулират толкова, колкото е възможно. Избягват да изискват или да налагат ограничения върху поведението на детето, като позволяват на децата си да вземат собствени решения, използвайки минимални наказания.

Този модел служи на Бари (Buri, 1991) като основа за разработване на психометрична скала, планирана да измери родителските стилове.

Изследвания върху връзката между родителски стил и перфекционизъм

Изследванията, отнасящи се до влиянието на авторитарния родителски стил върху развитието на перфекционистични нагласи при децата, показват известни межкултурни различия. Например изследване, проведено върху извадка от 145 американци от азиатски произход и 192 американски студенти, показва, че възприемането на авторитарен родителски стил е свързано с

неадаптивните характеристики на перфекционизма, но няма отношение към адаптивните (Kawamura et al., 2002).

Данните от изследване, проведено в Австралия върху извадка от 264 студенти по психология, разкриват, че както неадаптивните дименсии на перфекционизма, така и адаптивните дименсии са свързани с високи равнища на възприет авторитарен родителски стил. Разликата е в упражняването на психологичен контрол от страна на родителите, който е завишен при студентите с неадаптивни перфекционистични нагласи (Craddock et al., 2009).

Други автори установяват, че неадаптивните перфекционисти оценяват родителите си като използващи авторитарен стил при възпитанието им, докато адаптивните перфекционисти възприемат родителите си като използващи в по-голяма степен авторитетен родителски стил (Sapieja et al., 20011).

Флет и сътр. разкриват наличие на положителна корелационна връзка между възприет авторитарен родителски стил и перфекционизъм само в групата на мъжете. Такава връзка отсъства при жените. Изследването обхваща 100 американски студенти. Получените резултати авторите обясняват с различните начини на възпитание. Момчетата са окуражавани към постижение и изискванията към тях са по-високи, докато момичетата са окуражавани да развиват афилиативни нагласи (Flett et al., 1995).

Изследване, проведено в Иран (Besharat et al., 2011) върху извадка от 400 ученици, показва, че възприемането за упражняване на авторитарен родителски стил само от бащата е значимо свързано с неадаптивните дименсии на перфекционизма при децата. Авторите стигат до извода, че авторитарният родителски стил влияе върху развитието на перфекционизъм при детето поради следните причини. Авторитарните родители прилагат строга дисциплина, упражняват сила, завишен контрол и изисквания към децата си. Очакват те да следват правилата, без да задават въпроси. В същото време могат да бъдат нечувствителни към емоционалните нужди на детето си. В резултат на това децата интернализират родителските стандарти и могат да ги приемат като собствени и да развият перфекционистични характеристики (Besharat et al., 2011).

Цели на изследването

Настоящото изследване си поставя следните **цели**:

1. Да изследва връзката между възприет родителски стил и дименсиите на перфекционизма.
2. Да проучи връзката между възприет родителски стил, депресивност и удовлетвореност от живота.
3. Да изследва връзката между дименсиите на перфекционизма, депресивност и удовлетвореност от живота.

Задачи:

1. Провеждане на корелационен анализ между трите родителски стила и дименсиите на перфекционизма.
2. Анализиране на влиянието на родителските стилове върху перфекционизма – провеждане на регресионен анализ.
3. Провеждане на корелационен анализ между трите родителски стила, депресия и удовлетвореност от живота.
4. Анализиране на връзката между дименсиите на перфекционизма, депресия и удовлетвореност от живота.

Хипотези:

1. На основата на данните от цитираната литература се допуска, че възприемането на авторитарен родителски стил ще влияе върху развитието на неадаптивни перфекционистични нагласи.
2. Очаква се, че възприемането на авторитарен родителски стил ще е положително свързано с депресивност и отрицателно – с удовлетвореност от живота, докато възприемането на авторитетен и разрешаващ родителски стил ще е положително свързано с удовлетвореност от живота и отрицателно – с депресивност.
3. Допуска се наличие на положителна корелационна връзка между неадаптивните дименсии на перфекционизма и депресия и отрицателна корелационна връзка с удовлетвореност от живота.

Извадка: в изследването взеха участие 180 студенти от следните специалности: начална педагогика, руска филология, икономика, обществени комуникации, библиотекознание, администрация и управление. От тях 53 са мъже и 127 са жени. Средната възраст е 22,06 г., а стандартното отклонение е 4,15.

Методи:

1. Метод, измерващ равнищата на перфекционизъм (Multidimensional Perfectionism Scale, Frost et al. 1990). Състои се от 35 айтема. Скалата за оценка е 5-степенна от 1 – силно несъгласен, до 5 – силно съгласен. Съставен е от следните подскали: съсредоточаване върху грешките – отразява негативни реакции към допуснатите грешки; последните се интерпретират като неуспех, който неминуемо ще доведе до загуба на уважение от страна на другите хора: „Ако допусна грешка, хората няма да имат високо мнение за мен“; високи лични стандарти на представяне и тенденция към оценяване на себе си на основата на представянето: „Мразя да бъда по-малко от най-добрия“; съмнения в качеството на действията – отразява концентриране върху това, дали нещата се вършат правилно, повтаряне на работата и последващо закъснение на изпълнението

й: „Обикновено се съмнявам в нещата, които всеки ден върша“; възприемане на високи родителски очаквания – отразява степента, до която родителите се възприемат като имащи високи очаквания: „Родителите ми очакваха превъзходство от мен“; възприемане на висока родителска критичност – отразява степента, до която родителите се възприемат като прекалено критични: „Като дете ме наказваха, ако нещо не съм свършил перфектно“; Предпочитания към ред и организация: „Опитвам се да бъда организирана личност“.

Резултатите от проведеното изследване в българска извадка показват наличие на петфакторна структура на въпросника вместо оригиналните шест фактора. Подскалите родителски очаквания и родителска критичност се обединяват в един фактор. Останалите четири подскали са идентични с оригиналните. Поради недобри психометрични качества са изключени 5 айтема. Проучването на алфата на Кронбах показва задоволителна вътрешна консистентност 0,82 (Рашева, 2010).

2. Въпросник, измерващ възприети родителски стилове (Parental Authority Questionnaire – PAQ; Buri, 1991). Състои се от три скали, всяка с по 10 айтема. Методът отразява ретроспективното оценяване на родителя от детето. Едната скала измерва авторитарния родителски стил („Майка ми много се разстройваше, ако се опитам да не се съглася с нея“). Другата скала измерва авторитетния родителски стил („Всеки път, когато чувствах, че семейните правила или ограничения са неразумни, майка ми ме окуражаваше да кажа всички „за“ и „против“). Третата скала измерва разрешаващия родителски стил („В повечето случаи майка ми позволяваше да вземам самостоятелни решения без много наставления от своя страна“). Скалата за оценка е 5-степенна: от 1 – силно несъгласен, до 5 – силно съгласен. Алфата на Кронбах е, както следва: авторитарен родителски стил – 0,87; авторитетен родителски стил – 0,81, и разрешаващ родителски стил – 0,75.

3. Скала, измерваща удовлетвореността от живота (Satisfaction With Life Scale – AWLS; Diener et al., 1985). Методът е разработен да измери когнитивния компонент на субективното благополучие – глобалната удовлетвореност от живота. Адаптиран е за български условия от Байчинска (1985; 2011). Състои се от 5 айтема. Скалата за оценка е 7-степенна, от 1 – силно несъгласен, до 7 – силно съгласен. Алфата на Кронбах в настоящата извадка е 0,85.

4. Скала за измерване на равнищата на депресия (Zimmerman et al., 1986). Адаптирана е за български условия от Рашева (1993). Алфата на Кронбах в настоящата извадка е 0,91.

Резултати и обсъждане

За да се проучи връзката между възприемането на родителските стилове и дименсиите на перфекционизма, е извършен корелационен анализ между трите родителски стила и отделните подскали на въпросника, измерващ равнищата на перфекционизъм. Резултатите са представени в таблица 1.

Таблица 1. Взаимовръзки между родителски стилове и перфекционизъм

Стилове	РОК		ОРГ		СГ		ЛС		СД	
	r	p	r	p	r	p	r	p	R	P
Разрешаващ	-0,32	0,000	0,09	0,23	-0,21	0,004	-0,07	0,37	-004	0,64
Авторитарен	0,62	0,000	0,10	0,17	0,25	0,001	0,08	0,29	0,20	0,008
Авторитетен	-0,17	0,02	0,18	0,01	-0,03	0,71	0,02	0,77	-0,1	0,28

Подскали на въпросника за перфекционизъм: РОК – родителски очаквания и критичност; ОРГ – предпочитания към ред и организация; СГ – съсредоточаване върху грешките; ЛС – лични стандарти; СД – съмнения в действията.

Представените в таблицата резултати показват наличие на значима положителна корелационна връзка между възприемането на авторитарен родителски стил и подскалата от въпросника за перфекционизъм – възприемане на високи родителски очаквания и критичност. Родителите, оценени от изследваните лица като използващи авторитарен стил на възпитание, поставят и много високи стандарти и изисквания пред децата си, не се опитват да разберат грешките им или налагат наказания, ако нещо не е свършено перфектно.

По-слабо изразени са корелационните връзки между авторитарен родителски стил и подскалите – съсредоточаване върху грешките и съмнения в действията. Според получения резултат възприемането на авторитарен стил е свързано с безпокойство и негативни реакции към допуснатите грешки поради страх от загуба на уважение от страна на другите хора. Като следствие се пораждат и съмнения в действията и концентриране върху това, дали нещата са свършени перфектно.

Не се установяват значими корелационни връзки между авторитарния родителски стил и адаптивните дименсии на перфекционизма: предпочитания към ред и организация и лични стандарти. Това означава, че авторитарният родителски стил е положително свързан само с дименсията съсредоточаване върху перфектност и няма отношение към дименсията стремеж към перфектност.

По отношение на другите два родителски стила – разрешаващ и авторитетен, данните от изследването разкриват умерена значима отрицателна корелационна връзка между разрешаващ родителски стил и подскалата възприемане на високи родителски очаквания и критичност и по-слаба отрицателна корелационна връзка с подскалата – съсредоточаване върху грешките.

Възприемането на авторитетен родителски стил е слабо значимо отрицателно свързано с подскалата възприемане на високи родителски очаквания и критичност и също слабо изразено положително с предпочитания към ред и организация, но няма отношение към поставянето на високи лични стандарти.

С цел проучване на влиянието на родителските стилове върху развитието на перфекционистични нагласи е извършен регресионен анализ. Подскалите

на въпросника, измерващ перфекционизъм, са разделени на две групи. Първата група формират адаптивния перфекционизъм или дименсията „стремеж към перфектност“ и включват подskalите: лични стандарти и предпочитания към ред и организация. Втората група отразяват неадаптивните аспекти на перфекционизма или дименсията „съсредоточаване върху перфектност“. Тук спадат подskalите: родителски очаквания и критичност, съсредоточаване върху грешките и съмнения в действията. Като зависими променливи са използвани – стремеж към перфектност и съсредоточаване върху перфектност. За независими променливи са използвани трите родителски стила. Получените резултати не показват влияние на нито един от родителските стилове върху дименсията стремеж към перфектност. Не се установи влияние на авторитетния родителски стил нито върху адаптивния перфекционизъм, нито върху неадаптивния перфекционизъм. В таблица 2 е показано влиянието на авторитарния и разрешаващия родителски стил върху неадаптивните аспекти на перфекционизма.

Таблица 2. Влияние на авторитарния и разрешаващия родителски стил върху неадаптивния перфекционизъм

Родителски стилове	Съсредоточаване върху перфектност			
	Beta	t	p	R2
Авторитарен	0,482	7,343	0,000	0,233
Разрешаващ	-0,271	-3,75	0,000	0,073

Резултатите от проведения регресионен анализ разкриват влиянието на авторитарния родителски стил върху развитието на неадаптивните аспекти на перфекционизма. Обяснената вариация е 23%. Получените данни от изследването потвърждават първата хипотеза и са в съответствие с цитираните в литературата (Kawamura et al., 2002), където възприемането на авторитарен родителски стил също е свързано само с неадаптивните характеристики на перфекционизма и няма отношение към адаптивните характеристики.

Разрешаващият родителски стил има отрицателно влияние върху развитието на неадаптивни перфекционистични тенденции. В известен смисъл използването на този стил на възпитание може да пречатства развитието на неадаптивни перфекционистични нагласи.

За да се установи съществува ли взаимовръзка между трите родителски стила, депресия и удовлетвореност от живота, е извършен корелационен анализ. Получените резултати са представени в таблица 3.

Таблица 3. Взаимовръзки между родителски стилове, депресия и удовлетвореност от живота

Стилове	Депресия		Удовлетвореност	
	r	p	r	p
Разрешаващ	-0,21	0,004	0,16	0,04
Авторитарен	0,22	0,003	-0,13	0,09
Авторитетен	-0,16	0,04	0,21	0,004

Данните от таблицата разкриват значима отрицателна корелационна връзка между разрешаващ родителски стил и депресия и по-слабо изразена положителна корелационна връзка с удовлетвореност от живота. Авторитарният родителски стил е значимо положително свързан с преживяването на депресивна симптоматика. Авторитетният родителски стил е значимо положително свързан с удовлетвореност от живота и по-слабо изразено отрицателно с депресия. Резултатите от настоящото изследване са в съответствие с изследване, проведено в Индия, което представя аналогични резултати (Sharma et al., 2011).

С цел установяване на взаимовръзките между подskalите на перфекционизма, депресия и удовлетвореност от живота е извършен корелационен анализ. Резултатите са представени в таблица 4.

Таблица 4. Взаимовръзки между перфекционизъм, депресия и удовлетвореност от живота

Перфекционизъм	Депресия		Удовлетвореност	
	r	p	r	p
Родителски очаквания и критичност	0,33	0,000	-0,38	0,000
Организация	-0,18	0,02	0,21	0,005
Съсредоточаване върху грешките	0,48	0,000	-0,43	0,000
Лични стандарти	0,03	0,72	0,06	0,42
Съмнения в действията	0,50	0,000	-0,40	0,000

Получените резултати показват умерено изразени положителни корелационни връзки между подskalите: родителски очаквания и критичност, съсредоточаване върху грешките, съмнения в качеството на действията и депресия. Наблюдават се значими отрицателни корелационни връзки между изброените подskали и удовлетвореност от живота. Данните подкрепят хипотезата на изследването, като потвърждават, че тези подskали отразяват неадаптивните аспекти на перфекционизма. Те са в съответствие с цитираните данни в литературата (Harris et al., 2008; Flett et al., 2002; Flett et al., 2011, Stoeber & Child, in press).

По отношение на адаптивните характеристики на перфекционизма само подskalата предпочитания към ред и организация е отрицателно свързана с депресия и положително – с удовлетвореност от живота. Не се установява корелационна връзка между лични стандарти и депресия или удовлетвореност от живота.

Заклучение

Получените резултати от настоящото изследване подкрепят формулираните хипотези. Данните разкриват, че възприемането на авторитарен родителски стил не само предсказва развитието на неадаптивни перфекционистични нагласи, но и директно е свързано с по-високи равнища на депресивна симптоматика. От друга страна, неадаптивните аспекти на перфекционизма също са свързани с повишени равнища на депресивна симптоматика и неудовлетвореност от живота.

В изследването се очертават следните две ограничения. Първо, използването на ретроспективни съобщения за характеристиките на майката може да подлежи на изкривяване или предубеждение.

Второ, освен авторитарния родителски стил влияние за развитието на дисфункционални перфекционистични нагласи могат да окажат и други фактори като: личностни характеристики, приятели, преподаватели и по-широки културни ценности.

Независимо от изброените ограничения, настоящото изследване дава полезна информация и допринася за по-добро разбиране на причините, водещи до формирането на дисфункционални перфекционистични нагласи и връзките на последните със субективното усещане за благополучие. Получените данни от изследването насочват към важен извод, полезен за психологичната и преподавателската практика, а именно – с цел оптимизиране на образователната и консултативната дейност е необходимо да се обръща внимание и на семейните фактори.

ЛИТЕРАТУРА

- Байчинска, К. (2011). *Ценностите на съвременната българска култура*. С.: Изд. „Гутенберг“.
- Рашева, М. (1993). Себеотчетна скала за диагностициране на депресивна симптоматика и главни депресивни нарушения. *Българско списание по психология*, № 1, 66–77.
- Рашева, М. (2010). Метод за измерване на перфекционизъм. *Психологични изследвания*, 1, 107–120.
- Baumrind, D. (1971). Current patterns of parental authority. *Developmental Psychology Monograph*, 41, 1–103.
- Besharat, M., Azizi, K. & Poursharifi, H. (2011). The relationship between

- parenting styles and children's perfectionism in a sample of Iranian families. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 15, 1276–1279.
- Briman-Fulks, J., Hill, R. & Green, B. (2008). Is perfectionism categorical or dimensional? A taxometric analysis. *Journal of Personality Assessment*, 90, 5, 481–490.
- Buri, J. (1991). Parental Authority Questionnaire. *Journal of Personality and Social Assessment*, 57, 110–119.
- Craddock, A., Church, W. & Sands, A. (2009). Family of origin characteristic as predictors of perfectionism. *Australian Journal of Psychology*, 61, 3, 136–144.
- Flett, G., Coulter, L-M., Hewitt, P. & Nepon, T. (2011). Perfectionism, rumination, worry and depressive symptoms in early adolescents. *Canadian Journal of School Psychology*, 26, 3, 159–176.
- Flett, G., Hewitt, P. & Singer, A. (1995). Perfectionism and parental authority styles. *Individual Psychology*, 51, 50–60.
- Flett, G., Madorsky, D., Hewitt, P. & Heisel, M. (2002). Perfectionism cognitions, rumination, and psychological distress. *Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy*, 20, 1, 33–47.
- Frost, R., Marten, P., Lahart, C. and Rosenblate, R. (1990) The dimensions of perfectionism. *Journal of Cognitive Therapy and Research*, 14, 5, 449–468.
- Harris, P., Pepper, C. & Maack, D. (2008). The relationship between maladaptive perfectionism and depressive symptoms: The mediating role of rumination. *Personality and Individual Differences*, 43, 1, 150–160.
- Kawamura, K., Frost, R. & Harmotz, M. (2002). The relationship of perceived parenting styles to perfectionism. *Personality and Individual Differences*, 32, 2, 317–327.
- Rice, K., Bair, C., Castro, J., Cohen, B. & Hood, C. (2003). Meanings of perfectionism: A quantitative and qualitative analysis. *Journal of Cognitive Psychotherapy*, 17, 39–58.
- Rice, K. & Dellowo, L. (2002). Perfectionism and self-development: Implications for college adjustment. *Journal of Counseling and Development*, 80, 188–196.
- Rice, K. & Mirzadeh, S. (2000). Perfectionism, attachment, and adjustment. *Journal of Counseling Psychology*, 47, 238–250.
- Sapieja, K., Dunn, J. & Halt, N. (2011). Perfectionism and perceptions of parenting styles in male youth soccer. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 33, 1, 20–39.
- Sharma, M., Sharma, N. & Jadava, A. (2011). Parental styles and depression among adolescents. *Journal of the Indian Academy of Applied Psychology*, 37, 1, 60–68.

- Stoeber, J. & Childs, J. (in press). Perfectionism. In R. J. R. (Ed.), *Encyclopedia of adolescence, New York: Springer*.
- Stoeber, J. & Otto, K. (2006). Positive conceptions of perfectionism: Approaches, evidence, challenges. *Personality and Social Psychology Review, 10*, 295–319.
- Zimmerman, M., Coryell, W., Corenthal, C. & Wilson, S. (1986). A self-report scale to diagnose major depressive disorder. *Arch. Gen. Psychiatry, 43*, 1076–1081.

PERFECTIONISM, PARENTAL STYLES AND SUBJECTIVE WELL-BEING

Abstract. The purpose of the study is to examine the relationship between perfectionism, perceived parental styles, depression and satisfaction of life. The results reveal that the authoritarian parenting style is significantly positive associated with depression. The permissive parenting style is significantly negative associated with depression. The authoritative parenting style is significantly positive associated with satisfaction of life. The dysfunctional components of perfectionism are significantly positive associated with depression and negative with satisfaction of life. The regression analysis shows that the development of dysfunctional perfectionism is predicted by authoritarian parenting style. The finding of present study can be helpful for psychological counseling for students with dysfunctional perfectionist tendencies.

Assoc. Prof. Maximka Rasheva, PhD

Institute for Population and Human Studies

Bulgarian Academy of Sciences

Section „Personality Psychology and Methodology of Psychological Study“

6, „Acad. Bonchev“ Str.

1113, Sofia, Bulgaria

E-mail: maxrash@abv.bg